

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

CYRIL A METODĚJ

ŽIVOTNÍ OSUDY BRATRŮ PO PŘÍCHODU NA VELKOU MORAVU

Materiál je součástí projektu „Světová výročí UNESCO jako prostředek k posílení gramotností středoškolské mládeže“ a je prostřednictvím „Programu na podporu činnosti nestátních neziskových organizací působících v oblasti předškolního, základního, středního a základního uměleckého vzdělávání v roce 2013“ spolufinancován MŠMT.

PŘÍCHOD NA VELKOU MORAVU

- Na Velkou Moravu dorazili bratři na jaře roku **863**. (Konstantinovi bylo třicet šest let, staršímu Metodějovi asi čtyřicet jedna let).
- Čtyři roky vychovávali a **vzdělávali** nové kněze a **překládali** bohoslužebné knihy.
- Málo známá **jména** spolupracovníků a žáků: [Gorazd](#), Naum, Angelar, Klemet a Sáva.
- Změna politické situace. Roku 864 napadl král Východofranské říše [Ludvík II. Němec](#) Velkomoravskou říši a kníže Rostislav byl nucen umožnit návrat **latinským** kněžím.
- Po jejich příchodu došlo ke **svárům** dvou koncepcí - latinské a staroslověnské.

VZDĚLÁVÁNÍ

ZDROJ: FOTOARCHIV AUTORA

PRVNÍ CESTA DO ŘÍMA

- V roce **867** měli bratři připravené žáky k vysvěcení na kněze a biskupy, proto se vydali do Konstantinopole.
- Nešťastný osud císaře Michaela III. (zavražděn) je nakonec zavedl k papeži [Hadriánovi II.](#) do Říma.
- Papež oba bratry přijal velkoryse (dokonce jim vyšel vstříc před hradby města) a porozuměli si.
- Věnovali mu ostatky sv. Klimenta, které dříve našli na Krymu při misii u Chazarů. Ostatky slavnostně uložili v římské [bazilice sv. Klementa](#), kde jsou dodnes.

OBHÁJENÍ STAROSLOVĚNSKÉ LITURGIE

- Konstantinovi (zřejmě díky jeho výmluvnosti) se podařilo navíc **obhájit** oprávněnost slovanské liturgie a staroslověnština byla papežskou bulou **povolena** jako bohoslužebný jazyk.
- Papež Hadrián to stvrdil roku **868** bulou „***In excelsis Deo***“.
- Své prohlášení doplnil symbolickým aktem: Položil staroslověnské knihy na oltář [baziliky Sv. Maria Maggiore](#), posvětil je a sloužil nad nimi slavnostní mši. Nařídil též, aby bylo slovanským učedníkům uděleno kněžské svěcení (také roku 868).

Konstantin a Metoděj přinášejí roku 867 ostatky sv. Klimenta do Říma, vítáni papežem Hadriánem II.

CYRILOVA SMRT

- V roce **869** v Římě Konstantin onemocněl tuberkulózou
- vstoupil do řeckého **kláštera**, kde přijal schimu (vyšší stupeň mnišského stavu) a také řeholní jméno Kyrillos = **Cyril**.
- Zemřel 14. února 869 v pouhých 42 letech, po 50 dnech strávených v klášteře. Jeho tělo bylo pochováno v **bazilice sv. Klementa**.

POVÝŠENÍ METODĚJE

- Metoděj byl vysvěcen na prvního **arcibiskupa** pro území velkomoravské, sirmijské a panonské arcidiecéze (území záp. Maďarska a části vých. Rakouska v prostoru Blatenského a Neziderského jezera).
- Při zpáteční cestě na Moravu byl ale **zajat** Franky a odsouzen na doživotí. V klášterní pevnosti ho věznili dva a půl roku. Až na příkaz papeže [Jana VIII.](#) byl propuštěn a opět dosazen do čela arcidiecéze.

NOVÝ KNÍŽE SVATOPLUK

- NOVÁ SITUACE
- ROSTISLAV ZRAZEN A VYDÁN FRANKŮM
- ZRADOU SE DOSTAL SVATOPLUK NA TRŮN
- POSTUPNĚ SE PŘIKLONIL NA STRANU FRANSKÝCH KNĚŽÍ
- ROZPORY S METODĚJEM

METODĚJOVA ČINNOST

"Po návratu na Moravu - to vládl už Svatopluk - se Metoděj ujal konečně **řízení** své církevní provincie. Velkomoravský panovník mu slavnostně předal správu nad arcibiskupstvím, odezval do jeho pravomoci **kostely** na hradištích i kněze, kteří při nich působili. Společně se žáky **vychovával** Metoděj další kleriky, **křtil** nové věřící, pomáhal Svatoplukovi upevňovat mohutnějící říši. Dokončil v závěru svého života i bratrovo literární dílo, staroslověnský překlad bible...." (TČM – díl 1. str. 137)

PROBLÉMY MISIE

- Nadále existující **dvojazyčnost** náboženského **obřadu**, dvě rozdílné náboženské koncepce způsobovaly, že Metodějova činnost byla neustále napadána... V průběhu let se dostavily i **rozpory** se Svatoplukem. Ten se chtěl zřejmě přizpůsobit stylu života ostatních, hlavně franckých velmožů, a protože **latina** byla v aristokratických kruzích módní, nebylo ani divu, jestliže se kníže počal časem přiklánět k menšině latinských duchovních. ...ještě asi vznikl další spor: Svatopluk prý byl panovníkem "**neřestí**", sdělují staré rukopisy, což jistě ctnostný učenec, jako byl Metoděj, odsuzoval." (TČM - 1.díl, str.137)

VYHROCENÍ SITUACE - WICHING

Situace se vyostřila, když se do čela „latinských“ kněží postavil Svatoplukův poradce - ctižádostivý kněz [Wiching](#). Používal nevybíravé metody a dovolil si opravdu hodně – svého nadřízeného Metoděje dokonce očerňoval u papeže! „Nejprve Metoděje u papeže obvinil, že hlásá kacířské nauky, že překračuje své pravomoci, že utiskuje latinské duchovní i latinu samotnou jako bohoslužebný jazyk (Podle nařízení nového papeže platila povinnost určité pasáže mše sloužit latinsky i uvnitř staroslověnského obřadu“. (TČM – 1.díl s.137)

DRUHÁ CESTA DO ŘÍMA

Metoděj se musel znovu vydat do Říma a opět se hájit. Tentokrát již bez výmluvného bratra Cyrila. Přesto obstál a dosáhl **vítězství**. Dokonce i před očima rivala a zároveň svého podřízeného Wichinga, který to vše vyvolal. Papež **Jan VIII.** potvrdil Metodějovi pravomoci i jeho pravověrnost. A **bulou** „*Industriae tuae*“ (roku **880**) vyzval knížete Svatopluka i moravský lid, aby Metoděje ctili jako svrchovanou hlavu církve.

WICHINGOVO POVÝŠENÍ – NOVÉ ROZPORY

Papež jako „pravý“ diplomat nechtěl Wichinga úplně ponížit, tak jej jmenoval „alespoň“ **nitranským** biskupem. To byla voda na Wickingův mlýn. Spor s Metodějem se nijak nezmírnil, ba právě naopak se ještě více **vyhrotil**. Wicking jako velmi vychytralý člověk se vrátil na Moravu dříve než Metoděj a předložil údajně Svatoplukovi listinu o Metodějově sesazení. Ač se později přišlo na to, že listina byla falzum, Wicking svoji pozici neztratil a nepřestal se štvavou politikou. Jeho **konec** nastal až ke konci Svatoplukovy vlády. Vypuzen byl za **paktování** s králem Arnulfem.

883 - KŘEST KNÍŽETE BOŘIVOJE

ZDROJ: <http://www.svornost.com/wp-content/uploads/krest.jpg>

VYVRCHOLENÍ SPORŮ

Spory Metoděje a Wichinga vyvrcholily krátce před Metodějovou smrtí. Moravský arcibiskup se rozhodl **potrestat** Wichinga za neposlušnost a **zbavil** ho biskupské funkce do doby, než se podřídí jeho autoritě. Nasupený sok ihned spěchal do Říma si stěžovat (s posvěcením Svatopluka). Metoděj možná ještě podnikl svou poslední pouť do Konstantinopole. To asi ovlivnilo i rozhodnutí nového papeže Hadriána III.: **slovanskou liturgii zakázal** a nařídil, aby moravští kněží, pokud se nepodřídí, byli **vypuzeni** ze země.

885 - METODĚJOVA SMRT

„...Když se Wiching vítězoslavně vrátil, ... našel již svého soka mrtvého.“ (TČM - díl 1, str. 138).

Metodějův život se naplnil 6. dubna roku 885. Byl údajně pohřben v chrámu Panny Marie na Velehradu (**Veligradu**) nebo ve Starém Městě u Uh. Hradiště, ale jeho ostatky dosud nebyly nalezeny. Vládnoucí kníže **Svatopluk** si již dříve s Metodějem nerozuměl a jeho smrtí se rozhodl kníže **skoncovat** s problémy. Ze slovanské církve „nezůstal kámen na kameni“. A opět za tím stál proradný Wiching. Nový arcibiskup **Gorazd** (jmenovaný ještě Metodějem) byl spolu s mnoha jinými **uvězněn**. Metodějovi žáci se odmítli podříditi papežovu rozhodnutí a nechtěli dopustit, aby dílo velkých učitelů zaniklo.

METODĚJOVI ŽÁCI

O Gorazdovi informace končí ve vězení. Ostatní žáci, v počtu asi 200, byli v okovech **vyhnáni** ze země a slovanské bohoslužby **zakázány**. Zdálo se, že cyrilometodějské dědictví zaniklo a památka bratří věrozvěstů bude zapomenuta. Žáci naštěstí našli azyl v **Bulharsku**. Sestavili zde nové písmo - **cyrilici**, které se stalo základem pro pozdější azbuku. Učení se rozšířilo i do Ruska. U nás v Čechách za nástupu Přemyslovců a počátků Českého státu sice sílila latinská kultura, ale přeci jen krátce došlo ke vzkříšení slovanského učení. Připomeňme na tomto místě legendárního opata [Prokopa](#) ze Sázavského kláštera (1032-1096), který se snažil uchovat staroslověnskou kulturu.

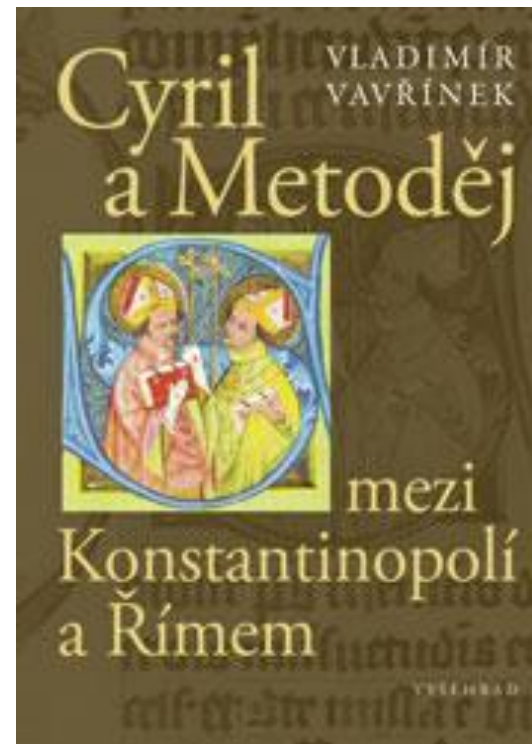
VÝZNAM CYRILOMETODĚJSKÉ MISIE

Závěrem cituji slova odborníka na dané období - historika Vladimíra Vavříčka o významu cyrilometodějské misie: **„Kdyby byly brány v úvahu jen její politické dějiny, zůstala by Velká Morava pouze drobnou historickou epizodou na východním pomezí franské říše, která by v historických příručkách byla maximálně zmíněna jednou či dvěma větami. Co z ní učinilo tak výrazný a nepominutelný historický fenomén, byla činnost a kulturní dílo cyrilometodějské misie, které mělo tak dalekosáhlý význam pro kulturní – a namnoze i politický – vývoj velké části slovanského světa na dlouhá staletí.“** (2001)

VLADIMÍR VAVŘÍNEK

ZDROJ: http://img.radio.cz/pictures/c/lidi/vavrinek_vladimir.jpg

ZDROJ: <http://www.bki.cz/images/archiv/small/vavrinek.jpg>

VELEHRAD

- Památku světců si připomínáme státním svátkem **5. července**.
- Od roku 2000 se navíc na Velehradě konají setkání věřících – [Dny lidí dobré vůle](#) (3.-5.7.).

BAZILIKA NA VELEHRADĚ

ZDROJ: ARCHIV AUTORA